

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)
SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)
SSN Andrzej Siuchniński

w sprawie **M.B.**,
skazanego z art. 107 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 18 października 2023 r.,
z urzędu, kwestii wznowienia postępowania kasacyjnego,
zakończonym postanowieniem Sądu Najwyższego
z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt I KK 362/22,
o oddaleniu kasacji obrońcy jako oczywiście bezzasadnej,

p o s t a n o w i ł:

- 1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;**
- 2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt I KK 362/22, o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego M.B. i kasację obrońcy skazanego przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. kosztami postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt I KK 362/22, oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację obrońcy skazanego M.B. od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy, z dnia 24 maja 2022 r., sygn. akt IV Ka 153/22, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Lubinie z dnia 14 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 506/20.

Pismem z dnia 13 kwietnia 2023 r. obrońca skazanego złożył wniosek o wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonych wydaniem ww. postanowienia, uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania. Wskazał na naruszenie art. 439 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 19 traktatu o UE, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) z powodu braku niezależności sądu i braku niezawisłości sędziego orzekającego w niniejszej sprawie tj. SSN X.Y., który został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Karnej w oparciu o uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: KRS), której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). W tym kontekście obrońca powołał się na treść uchwały trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (*BSA I-4110-1/20, OSNK 2020, z. 2 poz. 7*) oraz inne orzeczenia Sądu Najwyższego (*postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 kwietnia 2022 r., V KZ 64/21, LEX nr 3421919; z dnia 15 czerwca 2022 r., V KO 22/22, LEX nr 3408523; 5 stycznia 2023 r., sygn. akt II KK 531/22*), z których wynika, że w przypadku naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego nie jest potrzebne przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy rozważyć, czy przedmiotem postępowania wznowieniowego może być postępowanie, zakończone oddaleniem kasacji. Sąd Najwyższy, rozpoznając niniejszą sprawę, dostrzega ewolucję poglądów judykatury w przedmiocie dopuszczalności stosowania procedury wznowieniowej do postępowań po uprawomocnieniu się orzeczenia i podziela wielokrotnie wyrażany w najnowszym orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym „dopuszczalne jest wznowienie postępowania kasacyjnego oddalającego kasację, zarówno na wniosek

strony – w oparciu o podstawy wznowieniowe określone w art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k., jak i z urzędu – art. 542 § 3 k.p.k.” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2023 r., II KO 75/23, LEX nr 3597323; zob. też: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 czerwca 2023 r., V KO 30/22, LEX nr 3572360; z dnia 14 czerwca 2023 r., sygn. akt III KO 43/23*). Dla ścisłości należy zauważyć, że i w przeszłości Sąd Najwyższy nie wykluczał możliwości wznowienia postępowania kasacyjnego (*zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2007 r., IV KO 43/07*), a takiego rodzaju zapatrywania są niewątpliwie trafne - trudno bowiem byłoby, racjonalnie odnosząc się do zagadnienia przyjąć, że niedopuszczalne jest np. wznowienie postępowania kasacyjnego w wypadku, gdy orzeczenie Sądu Najwyższego o odaleniu kasacji nie zostało podpisane przez żadnego z orzekających w sprawie sędziów.

Przechodząc do meritum sygnalizacji należy stwierdzić, że w dalszym ciągu aktualność zachowuje uchwała trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., zgodnie z którą: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. W odniesieniu do tak wadliwie powołanych sędziów Sądu Najwyższego nie bada się zatem – tak jak w przypadku sędziów sądów powszechnych – czy „wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności” (*ibidem*). Stanowiska co do ważności zacytowanej uchwały nie zmienia fakt wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), co było już wielokrotnie przedmiotem analiz Sądu Najwyższego (*zob. zwłaszcza postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, z dnia 29 września*

2021, V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNPiUS 2022, nr 10, poz. 95 i uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22).

W świetle powyższego oczywiste jest zatem, że wydane przez Sąd Najwyższy postanowienie o oddaleniu kasacji w składzie, w którym zasiadał SSN X.Y., powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym ustawą z 2017 r., dotknięte jest uchybieniem rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Konieczne stało się zatem wznowienie postępowania kasacyjnego, uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2022 r, sygn. akt I KK 362/22 i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania (*identyczne stanowisko, w analogicznych sytuacjach, zajął Sąd Najwyższy w swoich postanowieniach w sprawach: II KO 75/23; III KO 43/23; V KO 30/22; II KO 73/22; V KO 17/22; V KO 30/22; III KO 84/21; III KO 15/22*).

Na marginesie wolno zauważyć, że niezależnie od sygnalizacji obrońcy skazanego co do potrzeby wznowienia postępowania kasacyjnego z urzędu, z uwagi na wystąpienie jednej z okoliczności, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., w sprawie wystąpiła niewątpliwie także podstawa wznowieniowa określona w art. 540 § 3 k.p.k., albowiem Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu (ETPC) już kilkakrotnie stwierdzał naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC z uwagi na wadliwość procedury nominacyjnej sędziów Sądu Najwyższego z uwagi na tryb ustalania składu Krajowej Rady Sądownictwa (w wyrokach: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19; z dnia 8 listopada 2021 r., w sprawie *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19; z dnia 3 lutego 2022 r., w sprawie *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20). Wprawdzie orzeczenia te nie dotyczyły sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Karnej, jednak wadliwość powołania SSN X.Y. jest taka sama, jak sędziów orzekających w sprawach, które stanowiły podstawę skarg rozpoznanych przez ETPC w ww. orzeczeniach. W orzecznictwie nie budzi też wątpliwości potrzeba zapewnienia standardu prawa do sądu, gwarantowanego przez art. 6 ust. 1 EKPC także w postępowaniach po

uprawomocnieniu się orzeczenia (zob. *postanowienie SN z dnia 23 sierpnia 2023 r., sygn. akt II KO 75/23 i wskazane tam judykaty SN i ETPC*).

Na marginesie jedynie należy zauważyć, że strony postępowania kasacyjnego, przed rozpoznaniem kasacji obrońcy, zostały we właściwy sposób zawiadomione o wyznaczeniu składu Sądu Najwyższego, jednakże żadna z nich nie złożyła wniosku w trybie art. 29 § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności. Okoliczność ta nie ma jednak żadnego znaczenia, albowiem nawet w przypadku, gdyby taki wniosek został złożony i następnie odrzucony lub oddalony (pomijając ewentualne wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego od rozpoznania sprawy), to i tak Sąd Najwyższy, w składzie którego zasiadał sędzia SN X.Y., byłby w dalszym ciągu „sądem nienależycie obsadzonym”, co – wobec zaistnienia przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – uzasadniałoby wznowienie postępowania z urzędu.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[Szk]

[ał]